

Frivilliga Resurs-
gruppen ett stöd
både till vardags
och vid kris

FRG kompletterar kommunens resurser

Ingen kommuns reguljära resurser räcker för allt som kan inträffa. Därför finns Frivilliga Resursgruppen, FRG, som ett komplement till kommunens egna resurser.

👑 Ingen vet vilken nästa kris blir som riskerar att liv och hälsa, egendom och miljö skadas. Vi har ingen aning om vad, när och vilka konsekvenser den ger upphov till. Samtidigt kan ingen kommuns reguljära resurser förväntas räcka till för allt som kan inträffa. Därför bör det finnas en förmåga i kommunen att använda hela samhällets resurser när det behövs. Frivilliga förstärkningsresurser, både sådana som är förberedda på att hjälpa kommunen och sådana som finns i form av ”spontanfrivilliga”, är ett sätt som varje kommun bör överväga för att förbättra krisberedskapen. Frivilliga Resursgruppen, FRG, är det i särklass vanligast förekommande konceptet och finns i nära hälften av landets kommuner.

FRG innebär att olika kompetenser från olika frivilliga försvarsorganisationer (och andra ideella organisationer) samlas inom en och samma struktur, beredda att hjälpa till med det som behövs. Syftet är att avlasta kommunen och komplettera reguljära resurser genom att utföra sådana arbetsuppgifter som inte nödvändigtvis behöver utföras av dessa.

Genom en enda kontakt kan kommunen få tillgång till FRG:s samlade resurser och kompetenser. FRG utför därefter de uppgifter som kommunen bestämmer. FRG har dessutom god förmåga att sköta sig själv. Det ska nämligen vara enkelt och ändamålsenligt för

kommunen att använda sig av frivilliga. Samtidigt som kommunen gör det bygger den broar mellan sig och kommuninvånarna, vilket bidrar till att stärka lokalsamhället.

Fyra ”hörnpelare” för FRG

FRG svarar mot en bred kompetens. Det gör den för att behovet av krishanteringinsatser kan variera högst väsentligt. Fyra ”hörnpelare” kan dock urskiljas:

- Information/kommunikation med kommuninvånarna, särskilt de som är drabbade av en kris.
- Drift av trygghetspunkter dit kommuninvånarna kan hänvisas för hjälp och stöd.
- Service av olika slag till berörda förvaltningar, till exempel hjälp med transporter, administration eller handräckning av olika slag.
- Mottagning av spontanfrivilliga, där i sammanhanget lämpliga kommuninvånare fångas upp för att ingå i krishantering, samtidigt som även mindre lämpliga frivilliga också blir sedda och bekräftade även om de inte tas i anspråk.

De som arbetar i FRG har rekryterats för att de har erfarenhet, utbildning och personliga förutsättningar att klara arbetsuppgifter som gruppen kan ställas inför.

Olika uppgifter i gruppen

En FRG-ansvarig ser till att FRG anpassas till kommunens behov och önskemål, svarar för administrationen av FRG och är den som har kontakten med kommunen. FRG-ledare svarar för den operativa ledningen av FRG, men gruppen har förmåga att verka även om en FRG-ledare inte finns tillgänglig.

FRG är en resurs som kan användas antingen i förebyggande syfte eller vid inträffade stora olyckor eller kriser.

FRG har inte beredskap eller jour. Är man tillgänglig ställer man upp. Praktisk erfarenhet visar att det därför behövs ungefär tre gånger så många i FRG som behovet. FRG kan ställa upp med kort varsel, men är inte utformad för att komma i ”blåljusfasen”.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, bekostar utbildningen av FRG-medlemmar, FRG-ansvariga och FRG-ledare. Kommunen svarar för den utrustning man kommer överens om.

Tillsammans ser vi till att FRG övas integrerat. När FRG tas i anspråk utgår ersättning till den enskilde för den tid man faktiskt fullgör för kommunen. Oftast tillämpas avtalet för deltidsbrandmän. Ersättning erhålls inte för utbildningar och övningar. Detta gör att FRG dessutom är en kostnads-effektiv lösning för kommunen.

Frågor om FRG kan ställas till Civilförsvarsförbundet via e-post-adressen info@civil.se ☐

*Text: Anders M. Johansson, generalsekreterare
Civilförsvarsförbundet*

Civilförsvarsförbundet
www.civil.se

Civilförsvarsförbundet är en idéburen, medlemsdriven organisation för säkerhet till vardags och vid kris. Vi finns för att utbilda, informera och hjälpa.

CIVIL FRG-special ges ut av Civilförsvarsförbundet. Ansvarig utgivare: Anders M. Johansson. Denna specialutgåva om frivilliga resursgrupper, FRG, vänder sig till kommunala företrädare. Syftet är att visa på den mångsidighet som FRG-konceptet innebär.

Postadress: Box 2034, 169 02 Solna. Telefon: 08-629 63 60 (växel) www.civil.se
Prenumeration på Civilförsvarsförbundets medlemstidning Civil: 200 kr (ett år). Beställ på info@civil.se eller per post. Plusgiro 152320-8

Redaktör/produktion: Anders J Andersson E-post: aja@civil.se Tel 08-629 63 70
Annonser: annons@civil.se Tryck: Perssons Offsettryck AB, Solna, januari 2013

Tidningen Civil får citeras om källan anges. För insänt, ej beställt material, ansvarar inte redaktionen. Vi förbehåller oss rätten att redigera och stryka i alla texter. All redaktionell text lagras i digital form och kan komma att återanvändas. I tidningens tävlingar svarar vinnaren själv för eventuell vinstskatt.

Spännvidden för vad Frivilliga Resursgruppen kan användas till är stor visar Civil:s rundringning till fyra FRG-kommuner. Fördelen med FRG är att den kan anpassas efter kommunens lokala behov och förutsättningar och att de som ingår i Frivilliga Resursgruppen väl känner till närområdet.

Frivilliga resursgrupper i praktiken

Sverige fick sin första frivilliga resursgrupp 2004. Just nu finns FRG i 131 av landets 290 kommuner. Civil har talat med fyra av dessa FRG-kommuner.

👉 Det som är så slående med FRG-konceptet är att det är så

anpassningsbart till lokala förhållanden och behov. De fyra kommuner Civil har varit i kontakt är inte den andra kommunen lik, de lokala behoven styr. Genomgående är att man är nöjd med sin FRG och inte vill vara utan den.

Återväxten är det problem som i princip kan finnas. I Falun annonserar man lokalt och i Linköping samarbetar kommunen med en lokal gymnasieskola vilket har utvecklats till en bra rekryteringsbas för FRG.

Text (samtliga kommuner): Anders J Andersson

Stormen Gudrun väckte Örskelljunga liksom många andra kommuner

För Örskelljunga var stormen Gudrun 2005, som snarare var en orkan, en väckarklocka. Örskelljunga kommun drabbades hårt med utslaget el- och telenät men även ofarbara vägar genom alla nedfallna träd. Örskelljunga ligger i nordvästra Skåne och gränsar till Halland och Småland (Kronobergs län). Civilförsvarsförbundet lokalt gick aktivt in och hjälpte kommunen med bland annat utdelning av fotogenkaminer. I dag har Örskelljunga 20 kontrakterade FRG-medlemmar. Bildandet gick smidigt, det finns en stor entusiasm i kommunen, berättar säkerhetssamordnare Kenth

Svensson i Örskelljunga kommun. – På lokalföreningens årsmöten kommer 70-80 personer. Det är ingen slump att de lyckats placera ut flest hjärtstartare i förhållande till befolkningens mängd. Det är den entusiasmen som kommunen kanaliseras genom FRG. – Medlemmarna är en trogen skara men medelåldern är hög. Kommunen har varit i kontakt med skolorna för att lösa återväxten. I Örskelljunga, med cirka 9.500 invånare en relativt liten kommun, finns alltid behov. Användningsområdena i Örskelljunga, för den frivilliga resursgruppen, är att

hjälpa till med vattenutdelning, bemanna trygghetspunkter och förmedla information, hantera fotogen- och gasolkaminer, hantera gasolen och mindre reservkraftverk. Även ansvar för reservkraften till den lokala masten för närradion. Verksamheten är igång hela tiden. Även om det inte är varje dag som kommunen har skarpa uppdrag hålls FRG:s aktiv genom andra arrangemang. Nyligen hade man en vattendag dit 130 personer kom. Det ger möjlighet för resursgruppen att visa upp sina färdigheter men också att sprida kunskapen om den och värva nya medlemmar till gruppen. Peppar peppar... (en dag för äldresäkerhet

som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, anordnar) är en annan aktivitet som gruppen deltar i. **Vilka planer har ni för framtiden för er FRG?** – Vi ska utveckla informationsbiten för bemanningen av trygghetspunkterna. Arbetsuppgifterna är redan etablerade, säger Kenth Svensson. Han säger sig kunna rekommendera frivilliga resursgrupper till andra kommuner. FRG fyller en bra funktion genom att hjälpa till i situationer då resurserna inte räcker till i en liten kommun som Örskelljunga. Det finns ett lokalt engagemang som gynnar hela kommunen.

FRG i Falu kommun gör stor vardagsnytta och sparar pengar

Falu kommun har 56.000 invånare och ligger i sydöstra delen av Dalarnas län. Den frivilliga resursgruppen består av 130 godkända och aktiva medlemmar. När det tidigare hemskyddet lades ned bildades direkt en frivillig resursgrupp i kommunen vars centralort, tillika Dalarnas residensstad, är Falun.

Jan-Åke Holmdahl är säkerhetssamordnare i Falu kommun. Han menar att när det väl krisar till sig kommer det att finnas armar och ben därför att folk ställer upp. Men innan dess kommer det att inträffa en mängd mindre allvarliga händelser. Då finns vardagsnyttan för den frivilliga resursgruppen.

– Vi har instruerade och utbildade personer som kan ta tag i ytterligare folk och lösa uppgiften. De är extremt duktiga. Rekryteringen har hittills gått av sig själv genom mun till mun-metoden. Först i år har man satt in en annons och då ett helt uppslag i Falu-kuriren för att söka nya aspiranter till FRG.

FRG i Falu kommun är ytterst välutrustad. Den har tillgång till 20 mobila kraftverk, från 50 till 500 kVA, 1.600 meter skyddsbarriär vid översvämningar och mängder av annan utrustning. Blir det problem med vattnet trycksätter

man fastigheterna direkt från tankar. – FRG är intressant. Kommuninvånarna ser detta som samhällsnytta och lär sig saker som man själv kan ha nytta av samtidigt som man har roligt tillsammans. Falu FRG består i dag till 60 procent av kvinnor. Snittet för hela gruppen är 35/40 år. De som är med i Falu FRG är förbi tiden med småbarn och har därför tid över.

– Äldre får också vara med. Om larmet går på dagtid så är de pigga äldre en viktig resurs.

Vi har folk som är upp i 70-årsåldern som är kloka, pigga och raska, berättar Jan-Åke Holmdahl.

Genom att jobba rätt och med rätt utrustning behövs heller ingen råstyrka. Allt är dessutom ett stort grupparbete. Från kommunen har man sagt att FRG ska finnas tillgänglig inom tre timmar från larm. Vid en översvämning i Säter, en annan kommun 50 kilometer längre bort, ryckte de ut och hade monterat skyddsbarriären inom tre timmar. Så i praktiken kan det gå snabbare.

FRIVILLIGA RESURSGRUPPEN

Säter har en FRG men en mindre sådan och då var det naturligt, efter begäran, för Falu kommun att ställa upp med FRG. Kostnaderna fakturerades Säter efteråt. Även Borlänge har tagit hjälp av FRG i Falu kommun.

Bakgrunden för de som verkar i den frivilliga resursgruppen varierar. De kommer från yrkesgrupper som ingenjörer, från sjukvården, svetsare, poliser, administratörer, helt enkelt ett tvärsnitt i samhället.

– Den tvärsnittskunskapen finns inte på en enskild förvaltning, här har man en stor kunskapsbank, menar Jan-Åke Holmdahl. Han berättar att kommunen har resonerat så att med FRG finns en stor vardagsnytta. Det är inte bara akuta insatser utan det kan även vara stöd på olika sätt vid underhållsarbeten. Polisen har anlitat FRG för eftersök, redan vid första försöket fann man den bortkomne vid liv.

– Det är en trigger. 70 FRG-medlemmar är godkända som eftersöks personer.

De underlättar för polisen som slipper binda upp stora polisiära resurser vid enstaka tillfällen.

Det är heller ingen självklarhet att en polis ska upptas med att stå vid en avspärringslina och informera om ett ras. Falu FRG sparar också pengar åt Falu kommun. En vinter hade man en fastighetsägare som inte längre kunde ta hand om sig själv och sina hyresfastigheter. Det handlade om fem hyreshus med 60 lägenheter som var i behov av evakuering därför att ingen längre ville sälja pellets till fastighetsägaren. Samtidigt hade den rättsliga processen med tvångsförvaltning alternativt konkurs inte kommit tillräckligt långt.

Kommunen stod då inför en situation med evakuering. Kostnaderna för att inkvartera hyresgästerna på hotell skulle bli stora. Samtidigt skulle husen frusa sönder och bli obeboeliga lång tid. Kommunen löste det så att den köpte in pellets och FRG såg till att hålla igång pannorna under rättsprocessen. Någon evakuering behövdes inte, kommunen sparade stora pengar. Fördelen för FRG-medlemmarna, berättar Jan-Åke Holmdahl, är att de tas emot som hjältar.

□

Det geografiska områdesansvaret kräver FRG menar Linköping

Linköping är en sprudlande stad med ett starkt näringsliv och en aktiv universitetscampus. Linköping är Sveriges femte största kommun med 145.000 invånare.

Kommunen har 150 FRG-medlemmar, minst hälften är aktiva.

Varför skaffade ni FRG i Linköping?

– Det beror på att kommunen har ett geografiskt områdesansvar. Vid en allvarlig händelse behöver vi mer resurser, det kräver både kompetens och kvalitet men även kvantitet, säger Kenneth Andersson, säkerhetschef Linköpings kommun.

Linköping har under lång tid haft samverkan med Civilförsvarsförbundets lokalförening i kommunen innan FRG tog form. I FRG ingår även medlemmar från andra frivilliga försvarsorganisationer som Lottakåren, Bilkåristerna, FRO men också från Hemvärnet.

Rekryteringen sker genom samarbete med gymnasiet Birgitta-skolans omvårdnadsprogram. De som anmäler sitt intresse får två timmar utbildning på lektionstid men resten görs på fritiden.

Eftersom det är riksintag är det ett visst bortfall, när eleverna flyttar hem, men det är en uppgift för Civilförsvarsförbundet lokalt att fånga upp dessa i andra frivilliga resursgrupper.

Ungdomarna går i tredje ring. Två

utbildningsomgångar är genomförda och vid en deltog ett 35-tal ungdomar. Den senaste händelsen under lagen om extraordinära händelser, som FRG användes för, var stormen Per. Då var FRG ute och körde vatten och besökte äldre i kommunen.

Sedan dess har man använt gruppen vid skyfall och då i ett ytterområde.

– Jag tror det kom 165 mm regn på kort tid, en järnvägsbank och en vägbank spolades bort, berättar Kenneth Andersson.

En FRG-grupp med terrängbil ryckte ut till omsorgsboendet i området.

Kenneth Andersson räknar upp andra användningsområden som när det blir elbortfall och att det åligger kommunen att trygghetslarmen fungerar. Då får FRG åka runt och kolla hur folk mår. Kommunen har sex terrängbilar som finns till hands vid behov.

Nyligen hade Linköping en stor samverkansövning med Kinda och FRG. Uppgiften var att rekognosera vägar ut och in i området och stoppa andra från att köra in där.

– Det var ett stort erfarenhetsutbyte för FRG, säger Kenneth Andersson.

För framtiden vill han ha 150-170 aktiva. Behoven finns. FRG stödjer kommunen i vardagen men även vid extraordinära händelser. □

Säkerhetssamordnare Niclas Jolhammar och räddningsledare Mattias Ström (till höger) informerar delar av Frivilliga Resursgruppen.

Vansbro FRG avlastar kommunens organisation när det bränner till

Vansbro ligger i sydvästra Dalarna. Kommunen är ganska liten med 6.800 invånare.

Här har man haft FRG länge. 2010 fick resursgruppen en nystart när ett antal hemvärnsmän gick över till FRG och en sammanslagning gjordes med resursgrupperna i Vansbro och Malung-Sälén. Hemvärnsmännen ville fortsätta verka lokalt på hemorten. Vansbro kommun har i dag kontrakt med 25 personer som ingår i FRG:n.

Varför skaffade ni FRG?

– Vid behov ska vi kunna utöka med mer folk inom något område. FRG hjälper till på visa områden i dag men vi tittar på fler uppgifter, säger säker-

hetssamordnare Niclas Jolhammar. FRG är utbildad för handräckning vid skogsbränder. De ska kunna ställa upp för informationsinsatser, trygghetspunkter där det även ska kunna finnas vatten för allmänheten.

Ansvarsområdena anpassas till de risker som finns i kommunen. FRG:n är också engagerad utanför kommunens försorg och hjälper till som trafikvakter vid Vansbro-simning- en med mera.

– Det är vi glada för, det håller igång deras nätverk. FRG består av eldsjälar och verksamheten är nödvändig för kontinuiteten, berättar Jolhammar som tycker FRG är en bra resurs. □